

NEMIS TILINI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV O'YINLARDAN FOYDALANISH

Noraliyeva Ruxshona Erkinjon qizi

Farg'ona Davlat Universiteti talabasi

Mamatisaqova Dilnoza Mo'ydinjon qizi

Farg'ona Davlat Universiteti talabasi

Mazkur tezisda nemis tilini o'qitishda kommunikativ o'yinlardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Kommunikativ o'yinlarning o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni, shuningdek ularning diqqat va motorik faoliyatga ta'siri yoritiladi. Tadqiqot davomida o'yin asosidagi metodlarning samaradorligi ilmiy manbalar bilan asoslanadi.

Bugungi kunda xorijiy tillarni o'qitishda kommunikativ yondashuv yetakchi metodlardan biri hisoblanadi. Nemis tilini o'rganishda o'quvchilarning nafaqat grammatik bilimga ega bo'lishi, balki erkin muloqot qila olish qobiliyatini rivojlantirish muhimdir.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, an'anaviy darslarda o'quvchilar ko'pincha passiv ishtirok etadi. Natijada ular nazariy bilimga ega bo'lsa-da, amaliy nutqda qiynaladi. Kommunikativ o'yinlar esa o'quvchilarni faol harakatga keltiradi, diqqatni oshiradi va tilni tabiiy muhitda o'rganish imkonini yaratadi.

Kommunikativ yondashuv nazariyasida muloqot markaziy o'rinni egallaydi. Stephen Krashen¹ fikriga ko'ra, tilni samarali o'zlashtirish uchun o'quvchi tushunarli va tabiiy til muhitida bo'lishi lozim. Shuni ta'kidlash joizki, mazkur yondashuv amaliyotda ham o'z tasdig'ini topadi. Kommunikativ o'yinlar orqali yaratiladigan o'quv muhiti o'quvchilarga til birliklarini mexanik tarzda yodlashdan ko'ra, ularni real vaziyatlarda qo'llash imkonini beradi. Natijada o'quvchilar nutq jarayoniga faol jalb etiladi va o'z fikrini erkin ifodalashga intiladi.

Jeremy Harmer² o'z tadqiqotlarida o'yinlarning o'quvchilarda motivatsiyani oshirishdagi muhim rolini qayd etadi. Bundan tashqari, o'yin jarayonida yuzaga keladigan erkin va norasmiy muhit o'quvchilarning xatodan qo'rqish hissini kamaytiradi. Bu esa ularning nutqiy faolligini oshirib, til o'rganish jarayonini psixologik jihatdan qulayroq qiladi. Ayniqsa, muloqotga asoslangan topshiriqlar o'quvchilarda tez fikrlash va vaziyatga mos javob qaytarish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Bundan tashqari, Wilga Rivers³ interaktiv metodlar o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni kuchaytirishini alohida e'tirof etadi. Yana bir muhim jihat shundaki, kommunikativ o'yinlar o'quvchilar o'rtasida hamkorlik muhitini shakllantiradi. Guruh va juftlikda bajariladigan topshiriqlar orqali ular bir-birini tinglash, fikr almashish va birgalikda yechim topishga o'rganadi. Bu esa nafaqat til kompetensiyasini, balki ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

Shuningdek, o'yinlarning samaradorligi ularning to'g'ri tashkil etilishiga bevosita bog'liq. Agar o'yinlar aniq didaktik maqsad asosida tuzilsa, ular nafaqat qiziqarli faoliyat, balki samarali o'quv vositasiga aylanadi. Umuman olganda, kommunikativ o'yinlar nazariy yondashuvlarni amaliyotga samarali tatbiq etish imkonini beradigan muhim pedagogik vosita hisoblanadi

¹ Stephen Krashen- amerikalik tilshunos, Janubiy Kaliforniya Universitetining professori.

² Jeremy Harmer – ELT (Ingliz tilini o'qitish, Buyuk Britaniya) muallifi, amaliyotchisi va murabbiyi.

³ Wilga Rivers – avstraliyalik tilshunos va romantik tillar professori.

Kommunikativ o'yinlarning amaliy samaradorligini quyidagi misollar orqali ko'rish mumkin:

1. “So‘z top va harakat qil” o‘yini

O‘quvchilar fe’llarni tana harakatlari orqali ifodalaydi.

Mazkur o‘yin motorik faoliyatni faollashtiradi. Harakat va nutq uyg‘unligi eslab qolishni kuchaytiradi, diqqatni oshiradi va tez fikrlashni rivojlantiradi.

2. “Rollenspiel (Rolli o‘yin) – restoranda”

O‘quvchilar mijoz va ofitsiant rovida suhbat quradi.

Bu o‘yin real hayotiy vaziyatni aks ettiradi. O‘quvchilar nutq bilan birga imo-ishora va tana harakatlaridan foydalanadi, bu esa kommunikativ kompetensiyani kompleks rivojlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, nemis tilini o‘qitishda kommunikativ o‘yinlardan foydalanish samarali va zamonaviy metod hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi, darsni interaktiv qiladi va bilimlarni mustahkamlaydi.

Shuningdek, o‘yinlar orqali diqqat, tez fikrlash va motorik ko‘nikmalar rivojlanadi. Shu sababli ushbu metodni keng qo‘llash ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Stephen Krashen – Principles and Practice in Second Language Acquisition. 1982.
2. Jeremy Harmer – How to Teach English. 2007.
3. Wilga Rivers – Interactive Language Teaching. 1987.
4. H. Douglas Brown – Teaching by Principles. 2001.
5. Jack C. Richards – Communicative Language Teaching Today. 2006